

DOI 10.34132/mspc2026.03.13.22

Дмитро Місюрюков

ЗАКОНОДАВЧІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ ЗАСАДИ СУПРОВОДУ ІНВЕСТОРА В УКРАЇНІ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

У тезах досліджено законодавчі та управлінські засади формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні з урахуванням європейського досвіду супроводу інвесторів. Акцент зроблено на правових гарантіях входу інвестора, стабільності регуляторного середовища, узгодженості повноважень центральних і місцевих органів влади, процедурах державної підтримки інвестиційних проєктів та механізмах післяпроєктної взаємодії з інвестором. Розглянуто значення законодавства про інвестиційну діяльність, режим іноземного інвестування, державну підтримку проєктів із значними інвестиціями, публічно-приватне партнерство та регіональну політику. На основі порівняння з практиками Germany Trade & Invest, Polish Investment and Trade Agency, CzechInvest, Business France та UkraineInvest обґрунтовано, що для України важливим є не звуження політики до промоції держави, а формування правового маршруту інвестора від первинного звернення до реалізації проєкту. Зроблено висновок, що вдосконалення інвестиційного клімату має базуватися на послідовних законодавчих ініціативах, які зменшують адміністративну невизначеність, обмежують надмірний розсуд органів влади та забезпечують передбачувану взаємодію бізнесу з державою.

Ключові слова: інвестиційний клімат, державне управління, законодавчі ініціативи, супровід інвесторів, іноземні інвестиції, правові гарантії, UkraineInvest, спеціальний інвестиційний договір, публічно-приватне партнерство, регіональна політика.

Залучення інвестицій у сучасних умовах залежить не лише від наявності ресурсів, географічного положення чи місткості внутрішнього ринку. Для інвестора визначальним стає питання правової передбачуваності: наскільки стабільними є правила, чи можна захистити вкладений капітал, чи існують зрозумілі процедури отримання дозволів, доступу до землі, інфраструктури та державної підтримки. Саме тому інвестиційна політика має розглядатися як сфера публічного управління, у якій законодавство задає рамки взаємодії бізнесу, державних органів, місцевого самоврядування та спеціалізованих інституцій [1; 2].

Для України ця проблематика має особливе значення. Повномасштабна війна, безпекові ризики, потреби відновлення громад і критичної інфраструктури, а також курс на європейську інтеграцію змінюють очікування інвесторів. Їм потрібні не лише декларації про відкритість ринку, а юридично закріплені гарантії, стабільні правила входу, прогнозовані строки розгляду проєктів, зрозумілий порядок отримання державної підтримки та реальні інструменти відповідальності публічних інституцій.

У межах публічного управління законодавчі ініціативи виконують подвійну функцію. З одного боку, вони створюють умови для входу інвестора, визначаючи форми інвестування, гарантії захисту, можливості державної підтримки та процедури взаємодії з органами влади. З іншого боку, вони дисциплінують саму систему управління, оскільки встановлюють повноваження, строки, порядок координації та межі адміністративного розсуду. Без такого нормативного каркаса навіть активна комунікація з інвесторами не здатна компенсувати нестабільність правил.

Метою цих тез є узагальнення європейських підходів до супроводу інвесторів та обґрунтування напрямів удосконалення української моделі з позиції законодавчого забезпечення, інституційної координації та формування сприятливого інвестиційного клімату.

Базовим елементом інвестиційної політики України залишається Закон України «Про інвестиційну діяльність», який визначає загальні засади інвестування та правові умови здійснення інвестиційної діяльності [1]. Однак сучасний етап розвитку держави потребує не лише збереження загальних гарантій, а й оновлення процедурних механізмів, які безпосередньо впливають на рішення інвестора щодо входу на ринок. У практичному вимірі йдеться про скорочення невизначеності, усунення дублювання повноважень, чітке визначення відповідальних органів і запровадження єдиної логіки проходження інвестиційного проєкту від первинного звернення до фактичної реалізації.

Важливе місце у цій системі посідає Закон України «Про режим іноземного інвестування», який закріплює правові гарантії для іноземного капіталу [2]. Проте інвестор оцінює не лише формальну наявність гарантій, а й здатність

держави забезпечити їх виконання. Тому законодавчі ініціативи мають бути спрямовані на деталізацію процедур захисту прав інвесторів, підвищення ефективності виконання зобов'язань держави, а також зменшення ризику непередбачуваного перегляду умов реалізації проєктів.

Окремим напрямом є розвиток спеціального правового режиму для інвестиційних проєктів із значними інвестиціями. Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проєктів із значними інвестиціями в Україні» передбачає інструмент спеціального інвестиційного договору, визначає функції уповноваженої установи та встановлює порядок взаємодії з органами державної влади і місцевого самоврядування [3]. Такий підхід є важливим для публічного управління, оскільки переносить фокус із загальної промоції інвестицій на конкретний адміністративно-правовий механізм реалізації проєкту.

Разом із тим чинна модель потребує подальшого вдосконалення. Доцільним є законодавче уточнення строків розгляду інвестиційних заявок, стандартів міжвідомчої взаємодії, меж відповідальності органів влади за затримку погоджень, а також порядку супроводу проєкту після укладення спеціального інвестиційного договору. Це дозволить зменшити залежність інвестора від індивідуальних домовленостей і посилить роль правових процедур як основи довіри.

Європейський досвід свідчить, що ефективний супровід інвестора не зводиться до консультацій або промоційної діяльності. Його основою є стабільне нормативне середовище, у межах якого інвестор отримує доступ до зрозумілих правових режимів, податкових стимулів, регіональних інструментів підтримки та процедур взаємодії з державою. Агентства Germany Trade & Invest, Polish Investment and Trade Agency, CzechInvest та Business France працюють у межах чітко визначених повноважень і спираються на розподіл функцій між центральним та регіональним рівнями управління [6; 8; 9; 10; 11].

Germany Trade & Invest демонструє модель, у якій інформаційний і організаційний супровід інвестора пов'язаний із зрозумілою федеральною системою розподілу компетенцій. Польський досвід цікавий завдяки поєднанню центральної ролі РАІН із регіональними інструментами та спеціальними економічними зонами. CzechInvest акцентує увагу на роботі з виробничими й інноваційними проєктами, а Business France поєднує промоцію країни з підтримкою інвесторів на етапах локалізації та взаємодії з місцевою владою [8; 9; 10; 11].

Для України цінність цих практик полягає не в механічному копіюванні організаційних моделей, а у використанні їхньої управлінсько-правової логіки. Інвестор має отримувати не розрізнені консультації, а передбачуваний маршрут, у якому кожний орган влади діє в межах визначеного мандата. Така модель зменшує адміністративний тиск, мінімізує корупційні ризики та підвищує якість управлінських рішень.

Особливо важливим є принцип стабільності правового режиму. У багатьох європейських країнах інвестиційні стимули пов'язані з довгостроковими державними або регіональними програмами, а не з ситуативними рішеннями окремих органів влади. Для України це означає необхідність закріплення більш стійких правил надання підтримки, прозорих критеріїв відбору проєктів і механізмів моніторингу виконання державних зобов'язань [6; 7].

В Україні ключову роль у комунікації з інвесторами відіграє UkraineInvest, який виконує функції просування інвестиційних можливостей, первинного консультування та супроводу проєктів із значними інвестиціями [12]. Водночас його можливості значною мірою залежать від того, наскільки законодавство дозволяє цій інституції впливати на міжвідомчу координацію, отримувати інформацію від органів влади, ініціювати усунення регуляторних бар'єрів і контролювати проходження проєкту на різних етапах. Слабким місцем української моделі залишається фрагментарність нормативного регулювання. Інвестор змушений працювати з різними законами, підзаконними актами, місцевими рішеннями та відомчими процедурами. Така розпорошеність створює ризик дублювання повноважень, неоднакового тлумачення правил і затягування погоджень. У результаті навіть наявність спеціалізованої інституції не завжди забезпечує повну прогнозованість адміністративного маршруту.

Окремої уваги потребує зв'язок інвестиційної політики з регіональним розвитком. Закон України «Про засади державної регіональної політики» визначає загальні рамки планування регіонального розвитку [5]. Проте інвестиційна складова має бути більш чітко пов'язана з місцевими стратегіями, програмами відновлення, управлінням комунальним майном, земельними ресурсами та інфраструктурними об'єктами. Громади повинні мати не лише право презентувати інвестиційні пропозиції, а й зрозумілі законодавчі алгоритми підготовки таких проєктів.

Важливим інструментом входу приватного капіталу до сфер відновлення та інфраструктурного розвитку є публічно-приватне партнерство. Закон України «Про публічно-приватне партнерство» 2025 року оновив правову рамку взаємодії держави, громад та приватного сектору [4]. Для інвестиційної політики це має принципове значення, оскільки саме такі механізми можуть стати основою реалізації складних проєктів, де держава не має достатнього бюджетного ресурсу, але може забезпечити правові умови, гарантії та розподіл ризиків.

Першим напрямом має стати систематизація процедур входу інвестора. Доцільно сформулювати єдиний процедурний механізм, який визначатиме послідовність дій для інвестиційного проєкту, відповідальні органи, строки розгляду документів, порядок погодження земельних та інфраструктурних питань, а також наслідки порушення встановлених строків. Це не обов'язково має бути окремий кодекс, але потрібна узгоджена законодавча логіка, зрозуміла і державі, і бізнесу.

Другим напрямом є посилення гарантій стабільності умов реалізації інвестиційного проєкту. Спеціальний інвестиційний договір є важливим інструментом, однак його потенціал може бути розширений через чіткіші положення щодо незмінності ключових умов, компенсаційних механізмів у разі порушення державних зобов'язань, а також прозорого порядку перегляду договору в умовах істотної зміни обставин [3].

Третій напрям стосується зменшення дискреції органів влади. Значна частина інвестиційних ризиків виникає тоді, коли процедура формально існує, але її результат залежить від надмірно широкого адміністративного розсуду. Законодавчі ініціативи мають передбачати вичерпні підстави для відмови, стандартизовані вимоги до документів, обов'язок мотивувати рішення та можливість швидкого оскарження дій або бездіяльності органів влади.

Четвертим напрямом є удосконалення законодавства у сфері регіонального інвестиційного розвитку. Для громад важливо мати зрозумілий порядок підготовки інвестиційних ділянок, об'єктів комунальної власності та проєктів відновлення. Такі правила мають бути пов'язані зі стратегічним плануванням, бюджетним процесом і механізмами публічно-приватної взаємодії [4; 5]. У цьому випадку місцеве самоврядування стає не пасивним отримувачем інвестицій, а активним учасником реалізації державної інвестиційної політики.

П'ятим напрямом є законодавче закріплення координаційної ролі уповноваженої інституції. UkraineInvest або інша визначена установа повинна мати не лише інформаційно-консультаційні функції, а й право ініціювати міжвідомчі узгодження, отримувати інформацію від органів влади, готувати пропозиції щодо усунення регуляторних бар'єрів і здійснювати моніторинг проблем, які виникають під час реалізації проєктів [3; 12; 13].

Запропонований підхід дозволяє розглядати законодавчі ініціативи не як суто юридичне оновлення, а як інструмент підвищення якості державного управління. Чіткі процедури скорочують адміністративні витрати, стабільні гарантії формують довіру, визначені повноваження зменшують конфлікти між інституціями, а прозорі строки та критерії ухвалення рішень підвищують відповідальність органів влади.

Для інвестора це означає можливість прогнозувати шлях реалізації проєкту. Для держави - можливість краще координувати ресурси, узгоджувати інвестиційні проєкти з пріоритетами відновлення та зменшувати ризик неефективного використання бюджетної підтримки. Для громад - шанс перетворити місцеві потреби на підготовлені інвестиційні пропозиції, що відповідають законодавчим вимогам і можуть бути зрозумілими для зовнішнього капіталу.

У підсумку супровід інвестора має розглядатися не як окрема сервісна послуга, а як результат належно вибудованої системи публічного управління. Його якість залежить від законодавчо визначених повноважень, узгодженості інституцій, прозорих процедур і реальної відповідальності органів влади за виконання взятих зобов'язань.

Інвестиційна привабливість України значною мірою залежить від якості законодавчого середовища та здатності держави забезпечити стабільні правила взаємодії з інвесторами. Для сфери публічного управління ключовим є перехід від декларативного сприяння інвестиціям до нормативно визначених процедур, які встановлюють права інвестора, обов'язки органів влади, строки ухвалення рішень і механізми відповідальності [14].

Європейський досвід показує, що ефективний супровід інвестора формується на перетині правових гарантій, інституційної координації та регіональної спроможності. Для України це означає потребу в узгодженні законодавства про інвестиційну діяльність, іноземне інвестування, спеціальні інвестиційні договори, публічно-приватне партнерство та регіональну політику.

Пріоритетними напрямками мають стати систематизація процедур входу інвестора, посилення гарантій спеціальних інвестиційних договорів, зменшення адміністративної дискреції, законодавче врегулювання регіональної підготовки інвестиційних проєктів, розширення координаційної ролі уповноваженої інституції та оновлення механізмів публічно-приватного партнерства.

Таким чином, покращення інвестиційного клімату має розглядатися як результат послідовних законодавчих і управлінських рішень, а не лише як наслідок промоційної діяльності. Для України це особливо важливо в умовах відновлення, коли конкуренція за капітал вимагатиме не лише перспективних проєктів, а й довіри до держави як передбачуваного партнера.

References

1. Zakon Ukrainy Pro investytsiynu diialnist vid 18.09.1991 No. 1560-XII [Law of Ukraine On investment activity dated 18.09.1991 No. 1560-XII]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1560-12> [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy Pro rezhyim inozemnoho investuvannia vid 19.03.1996 No. 93/96-VR [Law of Ukraine On the foreign investment regime dated 19.03.1996 No. 93/96-VR]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/93/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy Pro derzhavnu pidtryмку investytsiinykh proektiv iz znachnymy investytsiamy v Ukraini vid 17.12.2020 No. 1116-IX [Law of Ukraine On state support of investment projects with significant investments in Ukraine dated 17.12.2020 No. 1116-IX]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1116-20> [in Ukrainian].

4. Zakon Ukrainy Pro publichno-pryvatne partnerstvo vid 19.06.2025 No. 4510-IX [Law of Ukraine On Public-Private Partnership dated 19.06.2025 No. 4510-IX]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4510-20> [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy Pro zasady derzhavnoi rehionalnoi polityky vid 05.02.2015 No. 156-VIII [Law of Ukraine On the Principles of State Regional Policy dated 05.02.2015 No. 156-VIII]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/go/156-19> [in Ukrainian].
6. de Crombrughe, A., & Moore, S. (2021). Investment Promotion and Facilitation: A Comparative Analysis of Investment Promotion Practices across the OECD. *www.oecd.org*. Retrieved from: <https://www.oecd.org/investment/> [in English].
7. World Investment Report 2024: Investment Facilitation and Digital Government. (n.d.). (2024). *unctad.org*. Retrieved from: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024> [in English].
9. Official website «Germany Trade & Invest». *www.gtai.de*. Retrieved from: <https://www.gtai.de/en/invest> [in English].
10. Official website «Polish Investment and Trade Agency». *www.paih.gov.pl*. Retrieved from: <https://www.paih.gov.pl/en/> [in English].
11. Official website «CzechInvest». *czechinvest.gov.cz*. Retrieved from: <https://czechinvest.gov.cz/en?force> [in English].
12. Official website «Business France». *www.businessfrance.fr*. Retrieved from: <https://www.businessfrance.fr/en> [in French].
13. Official website «UkraineInvest». *ukraineinvest.gov.ua*. Retrieved from: <https://ukraineinvest.gov.ua> [in Ukrainian].
14. Misiurov, D. (2025). Determinanty investytsiinoi pryvablyvosti Ukrainy v konteksti hlobalnoi ekonomichnoi turbulentnosti [Determinants of the investment attractiveness of Ukraine in the context of global economic turbulence]. *Publichne upravlinnia ta rehionalnyi rozvytok – Public administration and regional development*, 27, (pp. 180-210). Retrieved from: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/view/475/444>. DOI: <https://doi.org/10.34132/pard2025.27.08> [in Ukrainian]

DOI 10.34132/mspc2026.03.13.22

Dmytro Misiurov

LEGISLATIVE AND ADMINISTRATIVE PRINCIPLES OF INVESTOR SUPPORT IN UKRAINE: EUROPEAN GUIDELINES AND DIRECTIONS FOR IMPROVEMENT

The theses examines the legislative and administrative principles of the formation of a favorable investment climate in Ukraine, taking into account the European experience of supporting investors. Emphasis is placed on legal guarantees of investor entry, stability of the regulatory environment, consistency of powers of central and local authorities, procedures for state support of investment projects and mechanisms of post-project interaction with the investor. The significance of the legislation on investment activities, the regime of foreign investment, state support for projects with significant investments, public-private partnership and regional policy is considered. Based on a comparison with the practices of Germany Trade & Invest, Polish Investment and Trade Agency, CzechInvest, Business France and UkraineInvest, it is substantiated that for Ukraine it is important not to narrow the policy to the promotion of the state, but to form the investor's legal route from the initial application to the implementation of the project. It was concluded that the improvement of the investment climate should be based on consistent legislative initiatives that reduce administrative uncertainty, limit excessive discretion of authorities and ensure predictable interaction between business and the state.

Keywords: investment climate, public administration, legislative initiatives, investor support, foreign investments, legal guarantees, UkraineInvest, special investment agreement, public-private partnership, regional policy.

Відомості про автора / Information about the author

Дмитро Місюр'ов, аспірант кафедри публічного управління та адміністрування, Юридичного факультету, Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна. E-mail: misyuryov.d@gmail.com, orcid: <https://orcid.org/0009-0000-4647-7304>.

Dmytro Misiurov, PhD-student of the Department of Public Management and Administration, Faculty of Law, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine. E-mail: misyuryov.d@gmail.com, orcid: <https://orcid.org/0009-0000-4647-7304>.